

SPECIALITATEA DE MEDICINĂ GENERALĂ/MEDICINA FAMILIEI – O PRACTICĂ MEDICALĂ GENUINĂ, CARE SE CERE A FI FĂRĂ CONTENIRE CELEBRATĂ

*General medicine/family medicine speciality – a genuine medical
practice that must be continuously celebrated*

Dr. Grigore Bușoi

Moto:

Zi de zi și lună de lună

Izvorăsc din mine ca din mări

Insule de gânduri, ce adună

Cânturi fremătând peste uitări.

Ion Pillat: *Arta poetică*

Pentru a fi înțeleasă maniera de abordare a subiectului, cu o determinare profesională *made in general practice* indubitabilă, simt nevoia să fac o acoladă introductiv-explicativă.

Iubesc natura, în special pădurea, iubesc oamenii, mai ales pe cei de la extremitățile vieții – copiii și vârstnicii – primii pentru candoarea și nevinovăția arătată, ultimii pentru nevoia lor de înțelegere și de emanație sufletească din partea semenilor.

Pentru mine, a observa cu atenție fenomenele vieții și cuvintele ce le dau sens, a-ți pune mereu întrebări și a face binele precum respiri a devenit o a doua natură, ce depășește comandamentele profesiei.

Apropiindu-mă de om, observ cu durere că la el, mai ales în perioadele de instabilitate a reperelor existențiale, predomină urâtul și răul, ambalate în diferite ipostaze.

Vrând, nevrând, pentru a înțelege ce se întâmplă cu noi oamenii am căutat explicații și am găsit mai ales în literatura patristică pasaje ce induc clarviziunea.

Iată ce spune Sfântul Grigorie Palama: „Iar de cădem de acord asupra lucrurilor, nu suntem diferiți în cuvinte... Căci nu în cuvinte este adevărul, ci în fapte... Și nu în cuvinte este țelul meu, ci toată lupta mea este pentru înțeles.“

Căutând înțelesul vieții, îți dai seama că aflându-l îți poți monitoriza devenirea.

Cele trei mari rele care amenință sufletul omului, potrivit Epistolei Cuviosului Marcu Ascetul, sunt: uitarea, lenea și neștiința. E interesantă gradatăia care se face:

- *neștiința* – maica tuturor relelor;
- *uitarea* – sora împreună lucrătoare și
- *nepăsarea* – slujitoarea lor, care le sprijină, le întărește și le susține.

Privind în jur, observăm că filosoful român D.D. Roșca, care ne vorbește despre existența tragică a omului, are dreptate.

Dincolo de considerațiile emise, într-o asistență medicală tot mai tehnicizată și depersonalizantă ca cea de astăzi, specialitatea de medicină generală/medicina familiei (MG/MF) apare ca o oază ce proclamă o abordare comprehensiv holistică a omului, în acord cu natura sa. Iar calificativul *genuin* vrea să însemne un act medical natural, veritabil, pur.

Credem că pentru a fi aproape de adevăr și profesionistul specialității de MG/MF ar trebui să primească un nume adecvat, care pare a fi denumirea de *genmed* (mediatorul general al informațiilor și acțiunilor medicale în câmpul determinantilor, care permite asamblarea individualului în devenirea sa).

Gândirea științifică în MG/MF este o operă a iubirii, a cunoașterii și, de ce nu, a inspirației, care este în esență o inflorescență a „darului și harului“.

Problemele din teritoriul cunoașterii naturale și cele ale abordării clinice, domeniile din care este îmbibată specialitatea noastră, încep să fie tot mai bine asamblate.

Adresa de corespondență:

CMI Dr. Grigore Bușoi, Str. Apusului Nr. 63, București

1. Date introductive asupra naturii omului

Formula clasică a naturii *Mater et magistra* (mamă și învățătoare) tutează specialitatea de MG/MF.

Omul ca parte a naturii este prins în sintagma *pars pro toto* (parte pentru tot).

Natura reprezintă o putere sui-generis care dezvoltată treptat prezintă mai multe caracteristici:

1) Prima caracteristică a naturii este viața, care încorporată în oameni devine suportul organismic al existenței acestora.

2) Omul posedând voința de a face devine stăpân pe propria viață, în mare parte el și-o autodetermină.

3) Omul acționează, conform antropologiei ecuatoriale, cu opțiuni posibile, ca o balanță între bine și rău, între virtuți și vicii.

4) Noțiunilor religioase de soartă și destin le corespunde noțiunea filosofică de cauzalitate. Se recunoaște că există o cauzalitate în toate aspectele vieții.

5) O cauză sau un principiu prim, ca o explicație universal validă a întregii existențe este cunoașterea. Natura a fost înțeleasă ca o entitate necesară și eternă.

6) Platon spunea că natura lui este inteligibilă și necesară, iar ideile eterne și inteligibile devin realitate. Ideea de bine în *Republica* „trebuie concepută ca fiind pricina pentru tot ce-i drept și frumos“, ea producând în domeniul inteligibil adevăr și intelect, iar cel ce vrea să facă ceva cugetat să o contemple.

7) În fruntea universului aristotelic nu stă o idee, ci un act de gândire, care există prin sine și este etern.

8) Teologia creștină este considerată de unii gânditori a fi o variantă translatată a filosofiei lui Platon. Ideea platoniană de *unu* e mai divină decât un zeu.

9) Pe urmele lui Platon, Plotin consideră că lumea sensibilă și realitatea inteligibilă își capătă unitatea și ființa de la un principiu superior *Unul* sau *Binele*. Intelectul și sufletul constituie împreună cu *Unul* ipostaze dependente. Sufletul reprezintă un fel de intermediar între lumea inteligibilă și lumea sensibilă.

10) În concordanță cu opera celor doi mari filosofi, omul este un trup animat de suflet, omul fiind muritor și coruptibil, iar sufletul, nemuritor.

11) Sufletul (însuflețirea) este tiparul potrivit pentru care oamenii au dezvoltat noțiunea de zeu.

12) Dumnezeu lui Israel, Iehova, i-a dezvoltat lui Moise esența sa: „Eu sunt Cel ce sunt.“

13) *Unul* lui Plotin dă naștere unui principiu secund – inteligența. *Unul* din *Parmenidele* lui Platon ajunge la Aristotel *Nous* (inteligența).

14) *Unul* devine Tatăl, prima persoană a trinității creștine. Iar *Nous*-ul devine *Cuvântul*. Evanghelia după Ioan debutează cu formularea: „La început era Cuvântul...“

15) Gândirea care se gândește pe sine a lui Aristotel a devenit un element esențial al teologiei

naturale a Sfântului Toma din Aquino. El folosește două cuvinte jalon ale existenței naturale: *ens* („ființa“) și *esse* („a fi“). Astfel, „ființa este ceea ce este sau există“.

16) Cuvântul „ființă“, ca substantiv desemnează o anumită substanță.

Spinoza ne spune: „Există o substanță, asta rezultă chiar din natura ei, care include tocmai existența“ (*Etica*).

17) În natură există o formulă ferecată a vieții, reunită prin acronimul propus de noi, S.E.I.F. (S = substanță, E = energie, I = informație, F = formă).

Medicina este chemată să cerceteze omul cu ajutorul acestei forme tetradice. De remarcat că la triada cunoscută, doctorul Grigore Bușoi a adăugat o a patra dimensiune – forma – și astfel a apărut SEIF-ul.

18) Persoana este prototipul natural al omului, iar personalitatea nu este opusă naturii, ea continuă natura.

„Personalitatea nu este decât statornicia unor aptitudini izvorâte din natură și destinate să continue activitatea energetică a naturii“ (C. Rădulescu – Motru).

19) „Natura se prezintă sub grade variate, care culminează cu omul. Spiritul uman se ridică până la ideea unei existențe perfecte... Mentea noastră năzuiește unitatea și identitatea.“ (Ion Petrovici)

20) „A filosofa înseamnă a pune ceva sufletesc în natură sau, mai nimerit, a face din esența sufletului esența naturii...“ (Ștefan Zeletin, *Evanghelia naturii*)

21) În relația natură – cultură, evidențiem luminația protocronică, psihanalitică, a lui Dimitrie Cantemir prin opera sa *Divanul sau Gâlceava înțeleptului cu lumea sau Giudețul sufletului cu trupul*.

Om, căutându-și unitatea sa naturală, materială și spirituală, își găsește în *genmed* un susținător al ei prin medicina psihosomatică și un operator ontologic al unității prin aplicarea doctrinei specialității de MG/MF – ASES (antropo-socio-ecologicosofică).

Procesul câștigării unității naturale a omului se obține prin aplicarea progresului științelor naturii și ale omului. Fiecare descoperire științifică trebuie adusă și introdusă pe fâgașul curgerii genuine a vieții omului.

Fiecare om poartă în el tabloul însușirilor și norma reacțiilor sale pe drumul de la persoană spre personalitate.

Pentru *genmed* întreaga activitate se învârtă asupra scopului țintă, care este sănătatea.

Tandemul medic-pacient ajunge să-și atingă scopul când partenerii echipei de îngrijire își cunosc îndatoririle, își cultivă aptitudinile și își controlează nepuțințele.

Dacă ar fi să sintetizăm într-o propoziție activitatea teleonomică a tandemului, sub umbrela naturalului, aceasta ar fi: intrarea în ordinea lucrurilor întru realizarea binelui bio-psiho-social individual și/sau comunitar.

2. Caracteristicile speciale ale activității genmedului

Grație plasamentului său față de persoanele asistate și a aptitudinilor profesionale pe care le deține, *genmedul* este abilitat să observe și, la nevoie, să asigure o serie de drepturi la care omul aderă.

2.1 Drepturile fundamentale ale omului

Dintre aceste drepturi ne oprim asupra câtorva:

– *Dreptul la viață*. Găsesc o informație tulburătoare în vechea simbolistică a medicinei – cupa cu șarpele – ele ar putea însemna tractul genital al femeii (vaginul cu uterul) și spermatozoidul. Această nouă simbolistică evidențiată, o adevărată emblemă a vieții în cuplul familial, ea ar putea traduce îndemnul adresat protopărinților noștri: „Creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul!”

Desigur, în împrejurări vitrege, din cauza instinctului de conservare, omul devine sau ar trebui să devină un luptător pentru viața sa.

În situații critice, *genmedul*, ca terapeut, luând distanță lămuritoare, gestionează speranța, iar ca educator supervizează evoluția stării de sănătate.

– *Dreptul la afirmarea socială*. *Genmedul*, observând înzestrarea naturală a pacienților în cadrul familiei, poate să susțină sau chiar să propună opțiuni profesionale oportune.

– *Dreptul la exprimare a libertății*. Aici poate apărea libertatea lui *sic volo*, ea poate fi luată în considerație dacă se respectă drepturile semenilor. Și să nu uităm a ne conduce după vechiul îndemn: „Ce ție nu-ți place, altuia nu face!”

– *Dreptul la asociere*, în special în cadrul larg al întraajutorării umane, își găsește loc suficient în asistența medicală.

– *Dreptul la egalitatea șanselor*, prin contractul cu Statul (obligații și înlesniri).

2.2 Medicina în concepte

În timpul activității sale, *genmedul* operează cu o serie de concepte de interes general, pe care numai le trecem în revistă sau cel mult le eflorăm.

– *Ordinea universală*. În medicină apare evident dublul raport activ între Om și Univers, de la obiect – natură spre subiect – om și invers, de la subiect la obiect. Aici își găsește loc facultatea creativă a omului, implicit a medicului. În cadrul acestui concept, în existența omului apare trecerea sa de la viață la moarte.

– *Practica socială*. Putem vorbi în acest capitol despre conceptul de *status* (poziția ocupată de

subiect în structura socială), de *rol social* (etalarea comportamentului conform statusului), de *conflict de rol* etc.

Practica socială este piatra de încercare a activității omului pentru societate: uneori omul fumează ierburi, consumă alcool, el depune o activitate predominant fizică sau intelectuală; aceste elemente au impact asupra stării de sănătate. În acest perimetru devine relevantă conștiința actelor întreprinse: a face bine sau a face rău.

– *Înălțarea omului*. În cartea sa, *Îndoiele și certitudini*, Grigore Moisil ne vorbește, printre altele, despre maimuță – aceasta va ajunge om când va munci.

Se spune deseori: un om pentru o idee. Pentru mine o idee dominantă a vieții personale și, în același timp, cu determinare socială, a fost *medicina generală ca specialitate*, iar în prezent sunt animat de *spiritualitatea românească în cadrul procesului de globalizare*.

Aici putem vorbi de vechiul adagiu: *Vince te ipsum* (Învinge-te pe tine însuși).

– *Cultul vieții de familie*. După cum se știe, familia are un rol sanogen esențial în viața omului. Sănătatea este bine susținută de familia nucleară, în cadrul ei făcându-și jocul în special trei funcții (cea de socializare, cea afectivă și cea protectivă).

– *Valoarea de „erou salvator”* a *genmedului*. Găsim această ipostază eroică în activitatea *genmedului*? Noi trecem în revistă sarcinile care îi revin în „fișa postului”. El este chemat, ca medic de prim contact, deseori numai cu mijloace clinice și în condiții nefavorabile, să stabilească diagnosticul și să găsească atitudinea terapeutică optimă. El devine, nu de puține ori, medicul medicament. El este medicul sănătății, medicul prevenției și predicției, medicul sintezei și integrării. El trebuie să fie și *gate-keeper*-ul sistemului sanitar.

Las pe cititori să răspundă la întrebare cu exemple concrete.

– *Munca în echipă*. *Genmedul* este un împovărat medical. Pentru a face față pletorei de sarcini, el este ajutat de cadre medii, mai ales în acțiunea de înregistrare a activității. Pentru rezolvarea cazurilor dificile se stabilesc ad-hoc echipe de lucru. Din păcate, echipele nu funcționează la parametri dorți din cauza birocrăției și a insuficiențelor legislative.

2.3 Elemente specifice, marcante, ale activității genmedului

Dintre acestea ne oprim numai la:

– *Capacitatea de a evidenția individualul* (exprimarea fenotipului, relevarea patologiei în relația înăscut – dobândit);

– *Detector al neajunsurilor existente în sistemul sanitar*;

– *Purtător al mesajelor de îndreptare a disfuncționalităților, existente în societate, propuse de pacienți.*

3. Medicina clinică, bază de susținere a specialității de medicină generală/medicina familiei

Specialitatea MG/MF are ca fundament examenul clinic complet, unde tronează știința și arta observației și chemarea unității.

Patronul *genmedului* este în bună măsură simțul clinic. În percepția mea, simțul clinic rezidă în spirit de observație ascuțit, sesizarea micilor semne revelatoare, ipoteza diagnostică – săgeată vectorială – este trecută prin filtrul experienței și asamblată în contextul tuturor datelor culese.

După cum se știe, *genmedul* se mișcă dezinvolt pe paralele și meridianele rotundului – sfera omului „total” –, element surprins și în emblema specialității noastre, el neadâncind un capitol de patologie în detrimentul altuia.

Anamneza atentă, examenul minuțios, gândirea liberă de prejudecăți (toată patologia are dreptul la existență) ne îndreaptă pe calea diagnosticului.

În practica de MG/MF a făcut carieră formula mnemotehnică SOLDAT, iar prin punerea în sarcină a *Fenomenului Eisberg-Schatten-Nacht-Licht* se etalează capacitatea diagnostică la înalt nivel.

Cercetarea etiologiei bolilor pe un teren predispozant, în context epidemiologic și ecologic, a devenit o regulă de aur în practica specialității noastre.

În plan terapeutic, *genmedul* are respect pentru medicina naturistă, regimul alimentar și mișcarea fizică.

Prin CAJ (controlul aniversărilor jalon), obținem informații pertinente, la zi și în dinamică, privind individul și cohortele vârstelor, dar și demararea acțiunilor preventive pe termen lung.

Pentru a avea succes, *genmedul* trebuie să-și însușească profesiunea de credință a ilustrului clinician care a fost Iuliu Hațieganu: „Numai prin contactul continuu cu bolnavul se poate câștiga simțul răspunderii [...]. Medicul, în afară de știință și un ascuțit spirit de observație, trebuie să aibă și o inimă caldă, cap clar, generozitate, tact, curaj, simț critic și o mare putere de muncă”.

4. Cinstirea specialității de medicină generală/medicina familiei

Specialitatea de MG/MF este o specialitate grea, poate cea mai grea, după cum afirma academicianul Marin Voiculescu, primul Președinte al Societății de medicină generală, unul dintre părinții disciplinei

noastre. Pentru mine, fiecare act medical, cu o greutate specifică importantă în plan diagnostic și terapeutic sau de răspundere socială, constituie o provocare, ce induce tensiune sufletească și suplețe rațională. Iar în cazul reușitei, el devine o sărbătoare a spiritului.

Într-o abordare teoretică înaltă, MG/MF este o specialitate pentadică: a *Binelui* (ceea ce se așteaptă și trebuie a fi împlinit, conform fișei postului, ca prestație medicală), a *Unului* (unitatea omului, ca sistem), a *Sănătății* (promovarea, întreținerea și recâștigarea bunăstării bio-psiho-socio-culturale a omului), a *Obârșiei* (depistarea precoce a fenomenelor ce curg prin albia medicală, de la originea lor), a *Ideii* (ideea, ca suport al gândirii omului, prin raportarea la real, face inteligibil actul medical, iar prin purcederea spre căutarea adevărului permite descoperirea noului), ea având înscrise structural frumusețea naturalului și acuratețea praxiologică în palete largi, de la prevenție la predicție, de la sfatul premarital la asistența terminală.

Practic, medicul care alege această specialitate trebuie să aibă o elevată condiție intelectuală și umană (să îmbine profesionalismul cu capacitatea empatică și răspunderea civică).

În câmpul MG/MF se înfiripă valori care trebuie urmărite, decantate, promovate și sărbătorite.

În 2010, s-au împlinit 20 ani de când Medicina generală a obținut statutul de specialitate, eveniment din păcate uitat.

La 9 februarie 1990, în numele unui grup de medici, doctorul Grigore Bușoi, înaintează profesorului doctor Dan Enăchescu, Ministrul sănătății, cererea prin care se solicita recunoașterea medicinei generale ca specialitate.

Prin Ordinul 539/30 mai 1990, medicina generală primește titlul de specialitate, iar prin Ordinul 697/21 iunie 1990, sunt stipulate condițiile formării în specialitate.

Să nu uităm trecutul, pe umerii căruia clădim prezentul, și să descoperim pe „clasicii” specialității noastre, care ar merita să fie cunoscuți și cinstiți.

Să ne aducem aminte de gândurile lui Hipocrate, care aureolează medicina, adecvate prezentului: *Unde e iubire de om, își găsește locul iubirea de profesie și de părinți!*

Prin ideile pe care le vehiculează, MG/MF este o specialitate genuină, constructivă și aducătoare de pace organismică, familială și, prin extensie, socială. De aceea, ea cere să fie nu numai apreciată ci și celebrată.

Să dăm viață ideilor valoroase!